

Inleiding

Wanneer ik de toekomst van Sint Eustatius overdenk dan constateer verschillende invalshoeken. De meest algemene invalshoek is een passieve, die zegt "*ik zie wel waar het heen gaat, maar vooralsnog zie ik helemaal niets*". Dat laatste klopt: op geen enkele wijze wordt de bevolking betrokken in enige planvorming.

Dan zijn er mensen - ik wil mezelf daartoe rekenen - die juist zoeken naar goede plannen voor de toekomst die een breed draagvlak hebben of krijgen, gericht op een gemeenschappelijk gedragen visie over hoe Sint Eustatius er over vijf of tien jaar uit zou moeten zien. Dan kun je denken aan topics als toerisme, onderwijs of land-/bosbouw.

Ten slotte is er een niet zo grote maar wel fanatieke groep mensen die van mening is dat Statia moet worden bestuurd door Statianen en alle niet-Statianen op zijn best als toerist welkom zijn (want dan brengen tenminste nog geld binnen) maar voor de rest zich zeker niet hier zouden moeten vestigen en zich al helemaal nergens mee moeten bemoeien (ik vermijd hier nu een actief gebruik van het begrip "racisme" of "discriminatie").

De constitutionalisten

Om met laatstgenoemde groep te beginnen. De lijn van hun gedachten is dat Nederland nog steeds de kolonisator is en Sint Eustatius (als deel van Caribisch Nederland, of beter: als deel van de voormalige Nederlandse Antillen) bijgevolg de status van kolonie heeft. Het dekolonisatieproces is immers niet afgerond. Vanuit de positie van de gekoloniseerde wil Statia vervolgens haar recht op zelfbeschikking en zelfbestuur opeisen. Het zelfbeschikkingsrecht wordt door Nederland niet betwist mits eenduidig gedragen door de gehele bevolking. Of de status dan "land", "openbaar lichaam" of iets anders (de groep spreekt zelf van een autonome of vrije associatie) moet zijn, is vervolgens nog een punt van aandacht. De groep zelf steekt veel energie in de juridische argumenten voor hun casus die veelal zijn terug te voeren naar documenten van de Verenigde Naties en jurisprudentie van het Internationaal Gerechtshof (*onder meer het document, gedateerd 25 februari 2019, over de wettelijke gevolgen van de [scheiding van de Chagos Archipel van Mauritius in 1965](#)*).

Het is opvallend hoe de tijdlijn van deze discussies hieromtrent vooral in het verleden ligt met een eindpunt in het heden of hooguit in de nabije toekomst. Eigenlijk eindigt deze tijdlijn met het verkrijgen van de autonome status. Over hoe om te gaan met deze autonome status in de verder weg gelegen toekomst rept de groep eigenlijk niet of nauwelijks. Het belangrijkste lijkt het motto "*Statia voor de Statianen en laat niemand zich met ons bemoeien*". Wat inhoudelijk nu de toekomst moet betekenen is volgens deze groep uiterst vaag of zelfs "terra incognita".

De pragmatisten

Dan de groep die zich juist wel druk maakt over de toekomst en wat minder over de constitutionele status van het eiland. Zelf heb ik hoge verwachtingen van de zgn. 'townhallmeetings' waarin ideeën voor de toekomst in gezamenlijkheid worden ontwikkeld en uitgewerkt. Maar ja, het huidige eilandbestuur doet niets om dit proces op gang te helpen of anderszins te faciliteren. Het lijkt me dat wanneer de spreekwoordelijke stip op de (vijf à tien jaar verder weg gelegen) horizon is gemarkeerd, een set van activiteiten of projecten kunnen worden gedefinieerd die in gezamenlijkheid de strategie vormt teneinde de visie te realiseren.

Voor de constitutionele status van Statia om dit alles te realiseren met behoud van eigen cultuur lijkt me het openbaar lichaam (i.c. de huidige status) uitstekend geschikt. Met op maat toegesneden wetgeving (waaronder WolBES en FinBES) en lokale Algemene Plaatselijke Verordeningen (APV'en) kan deze status immers keurig worden gehandhaafd of verder ontwikkeld.

Het budget

Als ik naar de begroting van het openbaar lichaam Sint Eustatius kijk dan zie ik een globaal jaartotaal van ca. 18 miljoen (waarvan ruim de helft bestaat uit de zogenoemde vrije uitkering en dus afkomstig uit de Rijksbegroting). Bij de jaarlijkse verantwoordingsdag in mei jl. is gebleken dat in 2018 ca. 360 miljoen is besteed aan Caribisch Nederland. Als ik nu eens aanneem dat hiervan 10 procent is aangewend ten behoeve van Sint Eustatius dan is dat nog altijd tweemaal de "eigen" begroting en ruim viermaal het bedrag dat aan lokaal geheven belastingen beschikbaar is. Het lijkt me helder dat voor Sint Eustatius de input van de Rijksoverheid dan ook onontbeerlijk is.

De mogelijkheden

Voor zover mijn juridische kennis strekt zijn er binnen het Koninkrijk der Nederlanden verschillende hiërarchisch te ordenen entiteiten, zoals land, provincie en gemeente. Maar ook, en dat hier meer relevant, land en openbaar lichaam. Als ik kijk naar de geregeld aangehaalde lokaal georganiseerde referenda - bijvoorbeeld de meest recente van december 2014, en even voorbij ga de te lage opkomst om er geldige conclusies aan te verbinden - dan lijkt het zonneklaar dat volledige integratie in Nederland en uittreding uit het Koninkrijk der Nederlanden door zo goed als niemand wordt nagestreefd. Voor het overige is het een mix van (meer) autonomie en het behouden van de status quo, namelijk die van het openbaar lichaam. Reeds eerder heb ik de flexibele aard van het openbaar lichaam geprezen. Het lijkt me dan ook dat in goed onderling overleg (i.c. Den Haag en Statia) uiteindelijk een goed werkbaar vorm kan worden verkregen. Met een schuin oog kijk ik dan naar Saba waar blijkt te gelden: "*meer autonomie door goede samenwerking*".

Mijn afronding

Het is mijns inziens de grote lokale uitdaging om meer dan tot op heden te komen tot eensgezindheid onder de Statianen. Dat daar veel overleg, geduld en het vermogen naar elkaar te (willen) luisteren voor nodig is, lijkt me helder. Ik zie om mij heen dat men wat moeite heeft om uit de schulp te kruipen en om eenmaal geplaatste hakken in het zand te herschikken. Vooral het naar elkaar (willen) luisteren en het (willen) komen tot gezamenlijkheid is bepaald een uitdaging.

Tot op heden zie ik van de lokale overheid onder leiding van de regeringscommissaris geen initiatief om deze moeilijke maar noodzakelijke stap te (willen) maken. In plaats daarvan wordt slechts laaghangend fruit geplukt. Zo zal de gemeentelijke administratie straks vast wel op orde zijn maar van het vormen van de de gemeenschap tot een hechte en trotse eenheid is zelfs nog geen begin gemaakt. Begrippen als coalitievorming en democratische samenwerking moeten worden aangeleerd; ze ontstaan niet vanzelf uit het plaatsen van straatnaambordjes en het schilderen van muurtjes rond de begraafplaatsen.

Het feit dat verschillende meningen bestaan moet worden geaccepteerd, ja zelfs worden aangemoedigd en gekoesterd. Met wederzijds respect en onderlinge gelijkwaardigheid (ook tussen de gesprekspartners hier en in Den Haag) kom je mijns inziens het verst. Een houding van "*als je niet voor mij bent dan ben je tegen mij*" past hierin absoluut niet.

Ik rond af met het uitspreken van de wens dat ook dit schrijven wederom een kleine stap mag betekenen in de goede richting!

Met vriendelijke groet,

Ir. J.H.T. (Jan) Meijer MBA,
Bellevue Road #4,
Sint Eustatius, Caribisch Nederland.